

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE STRATEGIJE RAZVOJA ŠUMARSTVA (2019-2020) ZA 2019. GODINU

I UVODNI REZIME

Vlada Crne Gore je na sjednici od 11. oktobra 2018. godine donijela revidovanu Strategiju razvoja šumarstva za period 2019 -2023. godina sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za period 2019-2020. godina (u daljem tekstu: Strategija), zadužila Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja da prati realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana i da o tome izvještava Vladu na godišnjem nivou.

Akcionim planom za sprovođenje Revidovane Strategije razvoja šumarstva za period 2019 - 2020. godina, shodno strateškim i operativnim ciljevima Strategije, utvrđeni su: ključne aktivnosti, indikatori rezultata, nadležni organi za realizaciju i rokovi, kao i izvori finansiranja.

Kao nosioci aktivnosti prepoznati su: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za vanredne situacije, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Uprava za šume, Uprava za kadrove, Privredna komora Crne Gore, koncesionari i korisnici šuma, i na kraju lokalne samouprave.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja pripremilo je predmetni Izvještaj na osnovu podataka i informacija u svom posjedu, kao i informacija dobijenih od strane nosilaca realizacije pojedinih aktivnosti, određenih Akcionim planom.

Ključna dostignuća Akcionog plana u izvještajnom periodu

Posmatrano sa aspekta ostvarivanja planiranih aktivnosti, za 2019. godinu, kao prvu godinu realizacije Strategije, predviđeno je započinjanje 13 aktivnosti u okviru 5 operativnih ciljeva strategije, kao i završetak realizacije ukupno 4 aktivnosti, čija je realizacija započeta u IV kvartalu 2018. godine. S tim u vezi, od dvije Akcionim planom predviđene aktivnosti čija je realizacija započela u IV kvartalu 2018. godine a završetak predviđen do kraja 2019. godine jedna aktivnost nije realizovana, dok je druga aktivnost djelimično realizovana.

Nije sprovedena reforma sektora šumarstva jer nijesu riješeni odnosi u pogledu finansiranja lokalnih uprava koje sada dobijaju 70% finansijskih sredstava od naknada za korišćenje šuma a od dobijenih prihoda ništa ne vraćaju ni u jednom segmentu sektora šumarstva i drvoprerade. Po mišljenju svih relevantnih stručnjaka iz ove oblasti koji su učestvovali u izradi sektorskih studija za potrebe reforme sistema gazdovanja šumama, kao i uporednih iskustava iz okruženja i zemalja EU, postojeći model izdvajanja dijela prihoda od korišćenja šuma lokalnim samoupravama za svaku projektovanu opciju reorganizacije **je neodrživ**. To je bio glavni razlog zašto ova obaveza još nije završena. Ovo pitanje će se morati rješavati u najskorijem vremenskom periodu jer svako odlaganje ne ide u prilog razvoju reprojekta šumarstva i drvoprerade ali i lokalne privrede. Ključna stvar za postizanje konsenzusa svih zainteresovanih strana a prije svega lokalnih samouprava. Istaći ćemo ovom prilikom dva primjera i to u Pljevljima gdje se najveći koncesioni ugovor ne realizuje, odnosno ne plaća koncesiona naknada, pa nema ni očekivanih prihoda lokalnoj samoupravi i taj sistem čini neodrživim, i u Beranama gdje su ostvareni najveći prihodi lokalne uprave, ali ništa od dobijenih sredstava nije vraćeno u reprojekta šumarstva i drvne industrije.

Druga aktivnost koja podrazumijeva definisanje novog srednjoročnog razvojnog koncepta drvne industrije u Crnoj Gori posledično zavisi od reorganizacije koncesionog modela korišćenja šuma, pa s obzirom na to može se konstatovati da je ova obaveza **djelimično realizovana** jer se u 2019. godini (i pored navedenog ograničenja) desio značajan rast u sektoru drvoprerađivanja (uvećani prihodi i nova zapošljavanja) a što je rezultat povećanih investicija u tom sektoru. Dakle, razvojne šanse itekako postoje i samo ih treba iskoristiti na najbolji mogući način, prihvatljiv za sve zainteresovane strane.

Aktivnost koje su započeta u četvrtom kvartalu 2019. godine, čiji je završetak Akcionim planom predviđen do kraja 2020. godine, a odnosi se na **definisanje modela obrazovanja i edukacije** u sektoru šumarstva djelimično je realizovana u izvještajnom periodu (IV kvartal).

Od preostalih deset aktivnosti čija je realizacija započela početkom 2019. godine a kojima nije određen rok za završetak, a radi se o aktivnostima čija se realizacija odvija u kontinuitetu, realizovano je pet aktivnosti, četiri aktivnosti su djelimično realizovane, dok jedna aktivnost nije realizovana. Isključivi razlog za nerealizaciju i djelimičnu realizaciju je, može se konstatovati, hroničan nedostatak finansijskih sredstava u sektoru, koji je dobar dio aktivnosti pored ovih navedenih u Akcionom planu, zaustavile ili svele na minimalni nivo. Nedostajuća sredstva za unapređenje šumarskog sektora su detaljno analizirana i specifikovana u izrađenim pripremnim studijama i analizama reorganizacije sektora šumarstva, izrađenih uz pomoć eksperata iz Republike Slovenije. Takođe se može zaključiti da su određene aktivnosti planirane ambiciozno, ne samo zbog ograničenog pristupa finansijskim sredstvima, već i zbog nedostatka kadrovskih kapaciteta, koji su neophodni za ispunjenje aktivnosti iz pomenutog akcionog plana, a još više i za sprovođenje Strategije u cjelosti u preostalom period realizacije.

Na kraju, kako je to predviđeno Akcionim planom za realizaciju revidovane Strategije, određene aktivnosti iz AP počinju s realizacijom tek 2020. godine, pa shodno tome o njima nije izvješteno u ovom periodu.

Realizacijom operativnog cilja “Unaprijeđenje šuma kroz održivo gazdovanje” u 2019. godini može se konstatovati održivost proizvodnje drvne mase i nedrvenih proizvoda, ispunjavanja funkcija i ekosistemskih usluga šuma. Ovo prevashodno zbog rezultata postignutih u domenu obnavljanja šuma na degradiranim površinama, usljed djelovanja šumskih požara i ostalih abiotičkih i biotičkih činilaca.

Značajan napredak je ostvaren kod operativnog cilja “Zaštita šuma od požara”. Naime, uspostavljena regionalna saradnja kao i saradnja sa Japanskom razvojnom agencijom JICA rezultira formulacijom zajedničkog projekta koji će dovesti do unaprjeđenja sistema zaštite šuma, a što je direktno u funkciji smanjenja površina šuma degradiranih šumskim požarima.

Na kraju, realizacija operativnog cilja “Razvoj drvne industrije kroz: povećanje učešća drvne industrije u BDP; povećanje stepena finalizacije polazne sirovine; i smanjenje izvoza proizvoda od drveta niskog stepena finalizacije i njihove potrošnja u Crnoj Gori” može se smatrati uspješnom za izvještajni period iz razloga što je u 2019. godini konstatovan rast proizvodnje u segmentu proizvoda od drveta u iznosu od 27,8 % više nego u prethodnoj godini, kao i 62,4% u proizvodnji namještaja. U prilog tome idu i ostvarene investicije u tehnologiju proizvodnje polufinalnih i finalnih proizvoda u izvještajnom periodu.

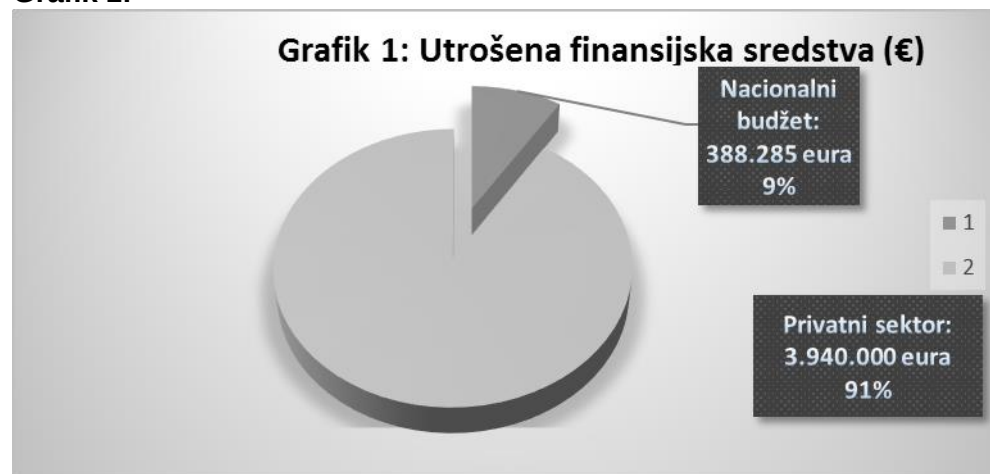
Utrošena finansijska sredstva i izvori finansiranja

Akcionim planom je za 2019. godinu bila predviđena realizacija 8.900.000 eura, od čega se najveći dio odnosio na kreditno zaduženje za osnivanje državnog preduzeća za gazdovanje šumama (8 miliona eura), na investicije i troškove od strane privatnog sektora (560.000 eura),

zatim na troškove funkcionisanja državnog preduzeća za gazdovanje šumama u 2019. godini (260.000 eura) dok se ostatak sredstava od 80.000 eura odnosio na troškove Budžeta CG.

U odnosu na taj plan, **utrošena finansijska sredstva za realizaciju Akcionog plana u izvještajnom periodu iznosila su 4.328.285 eura.** Najviše finansijskih sredstava utrošeno je od strane privatnog sektora, i to za investicije u drvoprerađu, za podizanje novih linija za prerađu drveta i proizvodnju peleta, manji dio za izgradnju šumskih puteva i proizvodnju šumskih sadnica u privatnom rasadniku šumskog drveća. **Što se tiče budžetskih sredstava ukupno je utrošeno 388.285 eura,** najviše za pošumljavanje 347.000 eura, zajvaljujući dodatno opredijeljenim sredstvima iz budžetskih rezervi za sprovođenje Plana sanacije opožarenih površina za period 2019.-2021. godina.

Grafik 1:

Analizom utrošenih sredstava može se konstatovati da je realizacija utrošenih sredstava iznosila 48,6%. Međutim, kada se posmatra struktura utrošenih sredstava, konstatuje se da sredstva planirana za kreditno zaduživanje za osnivanje državnog preduzeća za gazdovanje šumama kao i sredstva planirana za funkcionisanje tog preduzeća u 2019. godini nijesu uopšte trošena, jer nije došlo do osnivanja preduzeća, dok su sredstva planirana za realizaciju od strane privatnog sektora kao i iz Budžeta ostvarena u značajno većem iznosu od planiranog, posebno kada su investicije u drvoprerađu u pitanju.

II TABELARNI DIO

Strateški cilj 1. Ravnomjerna i održiva valorizacija postojećih šumskih resursa uz povećanje drvne zalihe

Red. Br.	Operativni ciljevi	Aktivnosti	Nosilac	Učesnici	Rok	Utrošena sredstva i izvori finansiranja	Mjerljivi indikatori rezultata	Izvori verifikacije	Status realizacije i preporuke za dalju realizaciju
1.	Uspostavljanje efikasnog sistema za održivo gazdovanje šumama, kroz: - obezbjeđivanje optimalnog i dugoročnog modela funkcionisanja šumarskih institucija; - jačanje interesovanja mladih za sektor šumarstva i svijesti o zajedničkoj odgovornosti za očuvanje šuma u Crnoj Gori.								
1.1.		Uspostavljanje nove organizovanosti šumarstva u Crnoj Gori	MPRR	Uprava za šume	IV kvartal 2018. – IV kvartal 2019. godine	U izvještajnom periodu nije bilo utrošenih sredstava, obzirom da aktivnost nije realizovana	Usvojena nova sistematizacija državnih institucija u oblasti šumarstva Donijeta odluka i osnovano državno preduzeće za gazdovanje šumama (DOO) U izvještajnom periodu nijesu dostignuti postavljeni indikatori rezultata		Nije realizovano Preporuka je da se sprovedu Programom rada Vlade predviđene aktivnosti koje se odnose na donošenje Programa reorganizacije koncesionog modela korišćenja šuma, i da se izvrše izmjene i dopune Zakona o šumama čime će se stvoriti pretpostavke za formiranje državnog preduzeća za gazdovanje šumama.

1.2.		Obezbeđivanje adekvantnih finansijskih sredstava za državne šumarske institucije i poboljšanje motivacije kadrova u šumarstvu	MPRR - Uprava za šume	Uprava za kadrove	2019 - kontinuirano	U izvještajnom periodu nije bilo utrošenih sredstava, obzirom da aktivnost nije realizovana	Usvojen budžet državnih šumarskih institucija Uveden sistem ciljne samoocjene službenika (2020. godina) U izvještajnom periodu nijesu dostignuti postavljeni indikatori rezultata	http://www.upravazasu.me.me/	Nije realizovano U narednom periodu u novom organizacionom modelu potrebno je definisati i novi finansijski okvir koji će uključiti finansiranje insitucija i motivaciju kadrova u šumarstvu.
1.3.		Operativan šumarsko informacioni sistem	MPRR		2019 - kontinuirano	U izvještajnom periodu utrošeno 8.000 € Izvor finansiranja: Budžet CG	Ažururan ŠIS sa Centralnim elektronskim licitacionim sistemom i aplikacijama koje se odnose na kontrolu prometa drvnih sortimenata U IV kvartalu 2019. godine su realizovane pripremne aktivnosti za implementaciju IPA projekta "Uspostavljanje šumarskog informacionog sistema"	http://www.minpolj.gov.me/organizacija/sumarstvo	Realizovano U narednom periodu implementacije potrebno je u punom kapacitetu iskoristiti IPA instrument pomoći kako bi se oformio operativan informacioni sistem u šumarstvu.

1.4.		Definisanje modela obrazovanja i edukacije u sektoru šumarstva	MPRR, MP	UŠ	IV kvartal 2019. – IV kvartal 2020. godina	Pripremu predloga modela obrazovanja i edukacije u sektoru šumarstva radile su stručne službe MPRR i UŠ i nijesu trošena dodatna finansijska sredstva	Uspostavljan model obrazovanja i edukacije Donešen Program obuka Savjetodavne službe U izvještajnom periodu je kroz pripremu studija i analiza za reorganizaciju sektora pripremljen predlog modela obrazovanja i edukacije u sektoru šumarstva Nije donešen Program obuka savjetodavne službe u okviru Uprave za šume	Djelimično realizovano U narednom periodu u kontinuitetu je potrebno, kako je to i predviđeno Akcionim planom, raditi na razvoju modela obrazovanja, donošenju programa obuka i njihovom sprovođenju, za šta je neophodno izdvajati finansijska sredstva.
2.	Unaprijeđenje šuma kroz održivo gazdovanje, i to: - u smislu proizvodnje drvne mase i nedrvnih proizvoda, ispunjavanja funkcija i ekosistemskih usluga; - kroz povećanje drvne zalihe u šumama.							

2.1.		Razvoj nove generacije planova u šumarstvu uz integraciju zahtjeva Natura 2000 i uvođenje ekosistemskog pristupa u gazdovanju šumama i zaštiti prirode	MPRR	MPRR, Uprava za šume	2019 - kontinuirano	U izvještajnom periodu utrošeno 7.000 € Izvor finansiranja: Budžet CG	Broj izrađenih i usvojenih planova Aktivnost je krenula sa realizacijom u IV kvartalu 2019. godine, izradom Plana razvoja šuma za šumsko područje Rožaje.	http://www.upravazasu.me.me/	Realizovano Obzirom da je predviđena kontinuirana realizacija u narednom periodu aktivnost će se nastaviti izradom Elaborata o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, koji će dati odgovor da li su u dovoljnoj mjeri integrisani zahtjevi Natura 2000 procesa, kao i da li je primijenjen ekosistemski pristup u gazdovanju šumama i zaštiti prirode.
------	--	--	------	----------------------	------------------------	--	--	---	---

2.2.		Podsticanje pošumljavanja, popunjavanja i njege izdanačkih šuma	UŠ	Privatni vlasnici šuma	2019 - kontinuirano	U izvještajnom periodu utrošeno 347.000 € Izvor finansiranja: Budžet CG	Broj sadnica- pošumljena površina (ha) Površina izdanačkih šuma koje su bile predmet njege - prevođenja u visoke šume (ha) Ukupno je posađeno 781.136 sadnica četinara. Pošumljeno je 676.445 komada sadnica shodno Programu gazdovanja šumama i Planu sanacije šuma na opožarenim površinama na površini od 253,42 ha i 31.220 sadnica u akcijama pošumljavanja, dok je pošumljeno cca 41,88 ha šuma u privatnom vlasništvu (podijeljeno 73.471 sadnica). Nijesu rađene mjere njege u izdanačkim šumama.	http://www.upravazasu.me.me/	Djelimično realizovano Obzirom da je aktivnost djelimično realizovana iz razloga što je bilo predviđeno njeno finansiranje iz donatorskih sredstava uz učešće sredstava iz budžeta, u narednom periodu realizacije se preporučuje intenziviranje komunikacije sa međunarodnim donatorskih institucijama u cilju akumulacije većih sredstava za ovu aktivnost, neohodnom za obezbjeđivanje održivosti gazdovanja šumama.
------	--	---	----	------------------------	------------------------	--	---	---	--

2.3.		Uređivanje i uzgoj šuma u privatnom vlasništvu	UŠ	Privatni vlasnici šuma	2019 - kontinuirano	U izvještajnom periodu utrošeno 665 € Izvor finansiranja: Budžet CG	Površina uređenih privatnih šuma (ha) Površina šuma koje su bile predmet mjera njege (ha) Izvršena je realizacija u dijelu se odnosi na izradu planova gazdovanja privatnim šumama po zahtjevima vlasnika, u ukupnom iznosu od 21,58 ha Mjere njege nijesu vršene.		Djelimično realizovano Kako je ranije izvještavano, postoji značajan nedostatak budžetskih sredstava za Upravu za šume, koja su potrebna za uređivanje šuma u privatnom vlasništvu. Sprovedenjem reformi sektora, ustanovio bi se novi finansijski okvir koji bi morao sadržati značajnija sredstva za uređivanje šuma i projektovanje u šumarstvu.
------	--	--	----	------------------------	------------------------	--	--	--	--

[illegible]

3.1.		Izrada i sprovođenje Plana za zaštitu od šumskih požara	MPRR, UŠ, MUP, lokalne samou prave		2019. godina - kontinuirano	Pripremu predloga plana radile su stručne službe MPRR i UŠ i nijesu trošena dodatna finansijska sredstva	Usvojen Plan za zaštitu od šumskih požara U izvještajnom periodu razmotrena mogućnost izrade integrisanog Plana za zaštitu od šumskih požara u narednom periodu i pripremljen predlog		Realizovano U sklopu zajedničkih aktivnosti koje su MPRR i Uprava za šume sprovedi sa nadležnim institucijama, i u svijetlu urađenog Izvještaja o reviziji DRI na temu "Zaštita od šumskih požara", kao i kroz ostvarenu saradnju sa Japaskom razvojnom agencijom JICA, razmatra se mogućnost izrade integrisanog Plana za zaštitu od šumskih požara u narednom periodu, koji bi sadržao sve aspekte unaprjeđenja sistema zaštite definisane Strategijom.
3.2.		Saradnja sa institucijama iz regiona	MPRR, UŠ, MUP, lokalne samou prave		2019. godina- kontinuirano	Aktivnost su sprovodile službe MPRR i UŠ i nijesu trošena dodatna finansijska sredstva	Izvještaji sa regionalnih sastanaka Izrada i implementacija zajedničkih projekata U izvještajnom periodu držana Konferencija u Sjevernoj Makedoniji u novembu 2019. godine. Započeta formulacija projekta	http://www.mid.gov.mk/ministarstvo	Realizovano Uspostavljena saradnja na nivou regiona i dogovorena formulacija zajedničkog projekta dobar su putokaz za naredne faze realizacije aktivnosti koje se tiče unaprjeđenja sistema zaštite šuma od požara.

STRATEŠKI CILJ II

Doprinos rastu investicija u šumarstvu i drvoprerađi, povećanju konkurentnosti i zaposlenosti, posebno na sjeveru države, uz porast korišćenja proizvodnih kapaciteta

Red .Br.	Mjere	Aktivnosti	Nosilac	Učesnici	Rok	Utrošena sredstva i izvori finansiranja	Mjerljivi indikator za izvršenje	Izvori verifikacije	Realizacija
1.	Razvoj drvne industrije i to kroz: - Povećanje učešća drvne industrije u BDP sa koliko na koliko - Povećanje stepena finalizacije polazne sirovine; - Smanjenje izvoza proizvoda od drveta niskog stepena finalizacije i njihove potrošnja u Crnoj Gori.								
1.1.		Definisanje novog srednjoročnog razvojnog koncepta drvne industrije u Crnoj Gori	MPRR, UŠ, Privredna komora		2018. - 2019. godina	Aktivnost je sprovodila stručna služba MPRR i nijesu trošena dodatna finansijska sredstva.	Usvajanje Programa srednjoročnog razvoja drvne industrije u Crnoj Gori U izvještajnom periodu aktivnosti su bile skoncentrisane na kreiranje baze podataka o drvoprerađivačkim preduzećima, njihovim poslovnim rezultatima i ostvarenom prometu proizvoda, kao i stepenu prerade		Djelimično realizovano Izrada programa je uslovljena sa sprovođenjem reorganizacije koncesionog modela korišćenja šuma čija realizacija nije započeta u izvještajnoj godini, što je takođe ulazni parametar za izradu predmetnog programa, tako da se za realizaciju ove aktivnosti preporučuje sprovođenje reforme.

2.	Snaženje uloge šumarstva u ruralnom razvoju i to kroz: - Povećanje broja radnih mjesta u šumarstvu i drвноj industriji								
2.1.		Integracija mjera i ciljeva šumarstva u IPARD	MPRR		2019. godina - kontinuirano	U izvještajnom periodu utrošeno 3.800.000 € Izvor finansiranja: Privatni sektor Kreditna sredstva IRF	Povećane investicije u šumsku infrastrukturu Povećanje izvedenih šumskih radova Veća prerada drveta u drvene poluproizvode i finalne proizvode Veće skupljanje, prerada i prodaja nedravnih šumskih proizvoda Ministarstvo kroz IPARD Program nije integrisalo mjere i ciljeve šumarstva u izvještajnom periodu. Nije bilo povećanih investicija u sektoru šumarstva, dok je usled investicija u preradu drveta ostvarena veća prerada drveta u drvene poluproizvode i finalne proizvode Nije ostvareno veće sakupljanje nedravnih šumskih proizvoda		Djelimično realizovano Ministarstvo kroz IPARD Program nije u potpunosti integrisalo mjere i ciljeve šumarstva u okvir mjera ruralnog razvoja, što je neophodno uraditi u narednom periodu, kako bi se intenziviralo snaženje uloge šumarstva u ruralnom razvoju, za šta se ocjenjuje da i dalje postoje značajni razvojni potencijali, uprkos procesima depopulacije stanovništva na sjeveru CG.

III PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

Programom rada Vlade za 2020. godinu planirano je da se u II kvartalu usvoji dokumenat Program reorganizacije koncesionog korišćenja šuma a nakon toga i da se usvoji Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama. Ovim Zakonom izvršiće se izmjene i dopune važećeg zakona u cilju stvaranja uslova za implementaciju novog koncepta gazdovanja šumama, definisati buduća organizacija šumarskog sektora, finansiranje i način obavljanja poslova od javnog interesa u šumarstvu. S tim u vezi, preporuka je Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja u cilju usvajanja koncepta reorganizacije koncesionog sistema korišćenja šuma, treba da pripremi procjene fiskalnog uticaja i nakon toga Vladi predloži optimalni model reorganizacije sistema gazdovanja šumama, sa predlogom zakonodavnih i organizacionih promjena.

Sprovođenje reformi stvoriće i bolje pretpostavke za izvršavanje aktivnosti čija je realizacija planirana u narednom periodu realizacije Akcionog plana, a isto tako će uticati da se ubrza realizacija aktivnosti koje nijesu ostvarene u 2019. godini.

Shodno navedenom Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja predlaže da Vlada Crne Gore donese sljedeće

ZAKLJUČKE:

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ 2020. godine usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje revidovane Startegije razvoja šumarstva, za 2019. godinu.
2. Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja da sprovede nerealizovane aktivnosti u narednom periodu realizacije Akcionog plana.